

===== Saraswati'ye dair (1) =====

:date: 2014-11-23 02:18:14 +0200

.. :Author: Emin Reşah .. :Date: <>

Nişanyan'ın tercüme ettiği Saraswati yazılarını okuyorum. Kitab-ı Mecid'in neden *hikmet içermediğine* dair yazılar bunlar. İnşallah daha ayrıntılı yazmak niyetindeyim ama şimdilik bir iki nokta var yazacağım.

Nişanyan'ın *putperest* demesine rağmen, Hindu ve Budistler kitaplı dinler kabul edilir. O kadar\ :sub:geri_ görölmez. Hindularla ilgili doğrudan bir hüküm okumadıysam da, Budistlerle ilgili Faruk Beşer'in, bir erkeğin *bir Budist'le evlenebilir miyim?* sorusuna verdiği müsbet cevabı hatırlıyorum. O sebeple Hindular, *kitapsız* Mekke putperestleri veya animistler gibi değildir. Nişanyan'ın bir hatası bu.

Saraswati'nin söylediklerini ciddiye almaya çalıştım. Bununla beraber daha ilk adımda, besmeleye bakıp, /müslümanlar bunun Allah'ın sözü olduğunu söyler, Allah'ın sözü olsaydı Allah'a değil, halka hitap etmesi gerekirdi/ demesini nasıl değerlendireceğimi bilemedim. Besmele belli bir tarafa hitap etmiyor, *Allah'ın adıyla* diye başlayınca Allah'a mı hitap etmiş oluyoruz?

Kötü işlere de mi bu sözlerle başlayacağız? diyor. Hayır, başlamayacaksın. Kitabın kendisi Tevbe Suresi'nin başına bunları yazmamış mesela. Demek ki her yere yazılacak, her sözde söylenecek değil.

Ancak *Müslüman kasaplar bunu inekleri boğazlarken söylüyor* diyor. Bu da kötüymüş. Neden?

Neden kendine bir kötülük, bir tanrı anlayışı geliştirip, bunu Müslümanların kitabının da desteklemesi gerektiğini düşünüyor? İnek boğazlamak kötü değildir, çünkü o sayede insanlar beslenir. Kesilmek üzere yetiştirilmiş hayvanın doğumu ne kadar sevindirici olabilirse, ölümü de o kadar üzücüdür. Bu *vahşice* gelebilir, ancak nebati gıdanın az olduğu coğrafyaların hepsinde insanlar hayvani gıdalarla beslenir. *Bunu durdurmalydı* diyorsa, hayır, insanın ihtiyacı için avcılık veya hayvancılık yapması kötü değildir.

Yazıların tümü bu minvalde gidiyor. *Allah'ın rahmeti neden dilsiz hayvanları kapsamıyor?* Kapsıyor ve rahmeti o dilsiz hayvanları *beyanı öğrettiği* insanın yiyebilmesini de sağlıyor. Neden dilsiz hayvanları ayırıyoruz? Neden mesela bitkiler veya böcekler insanın *zarar verebileceği* canlılar arasında da, inekler değil? Var mı bunun nihai bir ölçüsü? *Brahman'ın rahmeti* çiçekleri ve böcekleri kapsamıyor mu? Çizgi nerede?

Bir çizgi olacaksa, birileri sağından, birileri solundan bakıp, bu çizginin doğru bir çizgi olmadığını, azıcık daha sağa veya sola kaydırılması gerektiğini söyleyecektir. Bunu neye göre yapıyorlar? *Yanlarında bir kitap var da ondan mı okuyorlar?*

Eğer öyleyse, yaptıkları eleştiri aynen kendileri için de geçerli. *Allah'ın kitabı yanlışsa, senin kitabın da ondan daha doğru değil.* Çünkü ulaşmaya çalıştığın

hakikat veya hikmet, insaniliğin sınırları içinde. O sınırlar da, herhangi bir büyüklüğü anlamak ve yaşamak için pek geniş sayılmaz.

İkinci tema, Kur'an'ın *aksiyona* dayanan kısımlarını, *bu doğru olamaz, Allah bunu emretmiş olamaz* diye eleştirmek. En klasik olan *neden savaşa izin var* diyor. *Kendilerinden olmayanları neden öldürüyorlar?*

Yeryüzünde zulmün, haksızlığın, adaletsizliğin sadece tefekkür, tebliğ, telkin ve benzerleriyle ıslah edilebileceğine inanıyorsanız, tabii ki savaş izni hayli anlamsız ve demode gelir. Bir insan yeryüzünde karmasının çemberlerinden kaçmaya çalışıyor ve buna mümkün olabilecek en *suya sabuna dokunmayan* hayatla ulaşabileceğine inanıyorsa, herhangi bir aksiyon emri bizatihi kötüdür. Savaş burada, içinde *adam öldürmek* sözkonusu olduğu için hayli çarpıcı.

Yeryüzü tarihinin en savaşız zamanlarını yaşıyoruz. Bunun sebebi, yeryüzünün büyük devletlerinin elinde, tüm dünyayı yok edecek kadar silah birikmiş olması ve birinin kullanması durumunda, diğerlerinin de onu takip edecek olmasıdır. Yeni bir dünya savaşının çıkmasının önündeki en büyük engel budur.

Hindular açısından *bu doğru şekilde ulaşılmış barış* olmayabilir. Bununla beraber yeryüzü bu barışa, tarih boyunca bitmeyen savaşlar yoluyla ulaştı, Brahmanların telkinleri ve ayinleriyle değil. Birileri kalkıp *şöyle şöyle silah üretirsek bir daha savaş olmaz* demedi, gayeleri düşmandan daha etkili silah üretmekti. 20. yüzyıldaki tüm teknolojik ilerlemenin gerisinde de, soğuk veya sıcak cinsinden savaş vardı.

Demek ki savaş, kendisi kötü olmakla beraber, iyiliğe yol açabilen bir dert. Bir savaşta ölen tek bir insanın açısından baktığınızda, kötülüklerin en büyüğü. Ancak İslam bir *cemaat dini*. Bu sebeple de *Allah'ın emanet ettiğini* savaş da dahil, her şekilde savunacak bir cemaati hedefliyor. İnançsız bir insan bunun Allah'ın değil, etrafı talan etmek isteyen peygamberin arzusu olduğunu iddia edebilir. Bununla beraber savaşın, belli değerleri korumak için tek başına sözden daha etkili olduğunu kabul edecektir.

Bir olayı tek başına ele alıp, nihai olarak *iyidir* veya *kötüdür* demek mümkün değildir. Hukuk ve ahlak, toplumun doğru çalışması, iyilik üretmesi için kurallar koyar ancak bu koyduğu kuralların kaynağını, her şart altında değişmeyen prensipler olarak okumak doğru olmaz. Kur'an-ı Kerim, namaz ve zekat hariç hemen bütün muhkem hükümlerine istisna getirmiştir, bu da bize iyiliğin ve kötülüğün kurallar vasıtasıyla mükemmelen aktarılamayacağını öğretir. Allah'ı anlatırken de, onun sadece *iyi görünen* taraflarını değil, *kötü görünen* taraflarını da anlatır ve buradan da rahmetin ve uluhiyetin insanın iyi ve kötü algısının ötesinde bir manası olduğunu keşfederiz.